

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN
riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1938 II. 1. — XXVII. évf. 3. sz.

•
•
SCHÜT
POSTÓ
NAGYÁRPUHÁZA

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti
országos riportlapja.

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.
Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vál-
latoknak, nagykereske-
dőknek és külföldre 1200,
magánosoknak 1000 lei.

Orvosi hírek: hasábon-
ként 50 lei. Gyászjelen-
tések: egész oldal 4000
lei, féloldal 2000 lei.

A sajtótörvény értelmében két mutatószám elfogadása
előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be,
vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hir-
detések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej
négyzetcm.ként. Nyilttér rovatban 50 lej, szövetközi
részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely
közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények
vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: **ARAD,**
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15-25

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon 16-39.

Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves

ARADI KÖZLÖNY

Fizessen elő az

ARAD-I KÖZLÖNY-RE

Hirdessen az

ARAD-I KÖZLÖNY-BEN

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta el-
lenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező
kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

„Igazságot : igen — üldözést : nem !“

Silviu Dragomir, a Goga-kormány által a kisebbségek tanulmányozásával megbízott alminiszter jelentette ki egy magyar ujságírónak adott nyilatkozatában, hogy a kisebbségektől is olyan állami magatartást kívánnak, mint az állam-alkotó többségtől.

Vagyis más szavakkal azt várja a kormány, hogy a kisebbségek is teljesítsék az állammal szemben fennálló köteleseégeket, mert csak így várhatják a kisebbségi kérdés rendezését.

Ez az állami magatartás pedig az állampolgári kötelesegek betöltésében merül ki, minő kötelesegek az állampolgári hűség, az állampolgári engedelmesség, a közteherviselés, a tankötelezettség, a hadkötelezettség fennállanak az állam minden polgárára nézve, nyelv, faj és felekezetre való tekintet nélkül.

Azt akarja tehát a kormány, hogy ezeket az állampolgári köteleseégeket nemcsak a többséget alkotó román-ság, de a kisebbségekhez tartozó magyarok, németek, zsidók, bolgárok, ruthének, szerbek, törökök stb. is teljesítsék!

Miután az állami kisebbség legnagyobb tömegét mi, a magyar kisebbség alkotjuk, a felhívás hozzánk, magyarokhoz is van intézve, foglalkoznunk kell a kérdéssel már csak azért is, mert tisztán kell látnunk és teljes őszinteséggel le kell szögeznünk elgondolásainkat.

Ami állami magatartásunkat illeti, a magyar kisebbség eddig is mindenkor teljesítette és teljesíti állampolgári kötelesegeit.

Állampolgári hűségi köteletségével kapcsolatosan mindig azon volt, hogy az állam békéjét, biztonságát elősegítse. Engedelmességgel viseltetett az Uralkodó, az állam törvényei s a hatóságok törvényes rendelkezései iránt. Résztvett a közteher viselésében: hiszen fizette és fizeti az adót; a tankötelezettségben: hiszen gyermekeit készséggel járattja az iskolákban; a hadkötelezettségben: hiszen fiai ott szolgálnak a hadseregben. Nincsen az állampolgári kötelezettségnek olyan megnyilvánulása, melyben a magyarság nem ugyanazon magatartást tanusította volna, mint az államot alkotó többségi románság, úgy hogy a kormány alminiszterének fenntebb hangoztatott kívánsága ami részünkről már csak azért is minden tenntartás nélkül elfogadható, mert mi ezt a magatartást tanusítottuk és tanusítjuk ma is.

Goga Octavian miniszterelnök egy nyilatkozatában azt mondotta, hogy a kormány programjában

„nem szabad alkalmat látni azoknak a természetes jogoknak a megnyirbálására, amik a hazai kisebbségek

birtokában vannak. Igazságot igen, üldözést: nem! Mindazok a kisebbségek, akik beilleszkednek az állameszme keretei közé, szabadon gyakorolhatják állampolgári jogaikat s kifejezésre juttathatják faji származásuk sajátosságait!”

Természetes jogokról — állampolgári jogok szabad gyakorlásáról, a faji származásnak szabadon való kifejezésre juttathatásáról beszél tehát az ország miniszterelnöke. Igazságot igér!

Mi nem is akarunk mást, mint igazságot. Azt az igazságot, mely Eftimiu Victor nagy román költő szerint magában foglalja a szabadságot és a testvériességet. Ezt a szabadságot, mely az állampolgári jogegyenlőség elvében jut kifejezésre s a minden állampolgárt egyformán megillető állampolgári jogok zavartalan gyakorlásában nyilvánul.

Ezek az állampolgári jogok: a személyes szabadság, a tulajdon sérthetetlensége, a gyülekezési szabadság, az egyesületi jog, a szólás és sajtószabadság, a tanszabadság, az anyanyelv használatának szabadsága, — különbség nélkül, meg kell, hogy illessenek minden polgárát az államnak fajra, nyelvre, vagy vallásra való tekintet nélkül.

Ha ez a programja a Goga-kormánynak, ha a gyulafehérvári határozatokban, a Szövetséges és Társult Főhatalmak, valamint Románia között 1919 december 9-én Párisban kötött szerződésben s az ezt becikkelyező alkotmánytörvényben lefektetett alapelvek szerint kívánja megoldani a kisebbségi kérdést, olyan nagy történelmi hivatást fog betölteni, mely mindnyájunk elismerését s az utókor hálaját fogja maga után vonna.

dr. p—t.

1938 január 29.-ikén

I p a r o s b á l

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatárubáza, Arad, Str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban; bársonyok, selymek és mo-
sónanyagokban. A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

Havi ezernyolcszáz

Rideg számok egy négytagu munkáscsalád életéből.

Az embert, aki havi ezernyolcszázból él, Pintér Tamásnak hívják.

Negyvenégyéves. Római katolikus. Gyári munkás. Nős. Két gyermek apja, Mosócy-telepen lakik, szoba-konyhás lakásban. Pintér Tamásnak van állása.

Dolgozik. Munkájáért, amely napi tiz óra, összesen ezerszáz leit kap havonta.

A felesége alkalmi munkákat vállal, mos és takarít uriházaknál és ezzel megkeres havi háromszáz leit. Tizennégyéves leányuk, Klára, szintén „dolgozó nő”. Tollat foszt. Az elmúlt évben összesen nyolcszáz leit keresett, mert a tollszezón csak két hónapig tartott. Pintér János, a fiu tizenkét éves. A fiu sem és a család nyakán. Ő is dolgozik. A nyáron kifutó volt és keresett havonta kétszáz leit.

Boldog család:

négyen vannak és mind a négyen dolgoznak.

Adjuk össze jövedelmüket és havi átlaguk kapunk ezernyolcszáz leit, mert amit a gyerekek keresnek — bizonytalan.

NÉGY EMBER ÉS HATVAN LEI.

Ha a havi ezernyolcszáz fixet elosztjuk, egy napra jut hatvan le. Ha a napi hatvan leit négyfelé osztjuk,

egy emberre naponta 15 le jut.

Meg lehet ebből élni? Elegendő napi tizenöt le egy embernek? Élelemre, lakásra, ruhára, valami kis szórakozásra, egy kis élvezetre? Ugy látszik igen.

Pintér Tamás és családja **nem nyomorog**. Ahogy ez a négy ember él, **rosszabb a nyomoruságnál is**. A teljes nincstelenségben ez érzéketlenség mélységébe sülyed a lélek, a havi ezernyolcszáz fix minden nap megújuló permanens harcot jelent az életért. Pintér Tamás gyári munkás. Nem mehet kéregelni, mert állása van. Nem beteg. Szívesen dolgozik. Tiz órát naponta. Többet is dolgozna, de nem bírja az a gépezet, amely ő: ember.

Pintér Tamás hős.

Agyagból van a szoba padlózata. Az asszony szép sárgára meszelte. A falak nedvesek. Mit lehet kivánni itt a külvárosban? Négyszázötven leit fizet érte. Nem sok. Nem sok, ha ezt a négyszázötvenet hatezerből kellene levonni. Pintérék ezernyolcszázból vonják le.

Petroleum lámpa világítja meg a szobát.

Együtt van a család. Megvacsoráztak már. Ha most a szivekbe akarnék markolni, leírnám színesen ezt a családi kört. Nem teszem.

Sokkal szomorubb, semhogy igaz lehetne.

IGY ÉLÜNK URAM.

A szegénységről a lexikon ezt mondja: „A szegénység

egyes embernek s nemzetnek olyan gazdasági állapota, amelyben a rendelkezésre álló javak mennyisége nem fedezi a tényleges szükségletet . . ."

A Pintér Tamás rendelkezésére álló „javak” mennyisége nem fedezi a tényleges szükségletet.

Mégis élnek. Éppen ez a csodálatos. Közönséges polgári matematikával, szabályos fantáziával nemcsak elképzelhetetlen, hanem egyenesen izgatóan érdekes az a kérdés,

hogyan lehet megélni egy négytagu családnak havi ezernyolcszáz loiból?

Egy embernek is kevés. Négynek . . .

Pintér Tamáshoz fordulok:

— El tudná mondani nekünk, hogyan osztják be keresetüket?

— **Nagyon egyszerűen élünk.**

Elmosolyodom ezen a megható szerénységen. Pintér Tamás úgy mondta ezt, mintha havi ezernyolcszázból lehetne nem nagyon egyszerűen is élni.

Számoljunk.

NAPOK, A MI NAPJAINK.

Kassák Lajos egyik regényében megrendítően írta meg egy munkásember egyforma, sivár, szürke napjainak hullását. Napok és hetek multak el, egy másodpercnyi eltérés nélkül.

Napok, amelyekben nincs egy csepp napfény, hónapok, öröm nélkül, a munka egyformaságában . . .

Szintelen tenger. Ebben ez életben, ebben a palaszürke egyhangúságban Kassák emberénél öröm az alkohol, az ucca, egy tivornya szombaton este a korcsmában és keserű szerelem egy tüdőbeteg penészvirággal . . .

De Pintér Tamás józan.

Nem cigarettázik. Nem szereti a bort, nincsenek paszsiói és szenvedélyei. Ha voltak, már régen elsorvadtak. Nem kártyázik. A csapszék feledtető élvezetét sem ismeri.

— **Mi az öröm, Pintér Tamás, a maga életében?**

Elgondolkozik. Figyelem az arcát: keres, motoszka emlékei között. Egy ember, aki nem tudja megmondani, minek örül. Talán annak, — próbálok neki segíteni, — ha nem kell dolgozni, ha **pihenhet.**

— **Annak —** kap a szóba Pintér Tamás. — **Ha hazajövök és itthon elnyulok az ágyon, az az én örömöm.**

— **Az enyém is —** szól közbe Pintérné.

Egy csendes vasárnap, egy „jobb” ebéd, egy új ruha, egy deka jóság, a meleg nyár, egy délutáni csavargás tavasszal a viadukt körül vagy a Mureş-partján, találkozás kint az utcán emberekkel, egy kis terefere a szomszédokkal, — ez az ő örömük.

A mérleg egyik oldala.

A mérleg másik oldalán van havi ezernyolcszáz lei.

Pintér Tamás nem érti kíváncsiságunkat. Nem látja önmagában a művészt. Mégis előveszi a ceruzát és megkezdjük a rovancsolást.

— Mindenféle illeték levonása után kézzhez kapok ezeröttszáz és néhány leit — kezdi Pintér Tamás. — A pénzt haza hozom, soha egybanit el nem költök magamra.

— Talán egy pohár borra mégis betér valahová?

— Nem, — ezt a felesége erősíti meg. — Tamás hazahozza a keresetét.

— Kifizetjük a házbért. Az négyszázötven lei.

Marad ezerötven lei.

Igy kezdődik a hónap. Mondhatnánk ugyanis, hogy a dráma.

A BEOSZTAS MUVÉSZETE.

Ujra elővesszük a lexikont, mely szerint a táplálkozás az a fiziológiai folyamat, amely alatt a szervezet az élet fenntartásához szükséges anyagokat magához veszi.

Nézzük most meg a Pintér család egynapi táplálkozását.

Hétfő: Reggelire kenyeret és szalonnát ettek. Ebédre a vasárnapi maradékot melegítették fel. Ebből jutott vacsorára is. Hétfő tehát olcsó nap. Három kiló kenyér és 30 deka szalonna.

Kedd: Reggelire egy-egy darab kenyér, esetleg vékonyan megszirozva, sóval, paprikával. Ebédre sűrű tarhonya. Vacsora ismét szalonna, kenyér.

Szerda: Reggel kenyér néhány almával. Ebédre krumplileves. Vacsorára egy-egy bögre tej kenyérrel.

Csütörtök: Kenyér, szalonna, krumplipaprikás, kenyér.

Péntek: Kenyér, alma, sóbavizbelevés, tej.

Szombat: Reggeli kenyér és kolbász, ebéd krumplifőzelék szalonnabőrrel, vacsora alma és kenyér.

Vasárnap: Tej vagy kávé, ebédre husleves, birkapaprikás krumplival. Este ugyanaz.

Az egész heti menü körülbelül kettőszázötven leibe kerül.

Ezek az adatok és számok maximális érvényűek. Van olyan hét, amikor ennél lényegesen kevesebbet fordítanak élelmiszerek és más szükséges anyagok beszerzésére, de olyan hét, amikor ennél többet költenének, — **nincs**. Talán a karácsony hete. Ezen a héten minden pénzüket „mobilizálják“, hétközben még sóvárabban élnek, hogy szegény ember módján karácsony ünnepén változatosabb és bőségebb legyen az életük.

A heti költségvetés másfél liter petroliummal és fával, persze csak a főzéshez, háromszáz lei. **Ez a maximum.**

Ha a Pintér-háztartás költsége minden héten ekkora fedezni a szorosán vett létfenntartás költségeit. Ellenkező-összegre rugna, az egész család havi bevétele is alig tudná leg, havonta bizonyos deficit állna elő, hiszen mindig előfordulnak holmi apró előre nem látott kiadások. Az egyensúly állítódik helyre, hogy vannak napok, amikor Pintérné napszámba dolgozik s akkor otthon nem fogyaszt semmit, ellenben félreteszi a munkahelyén kapott uzsonnát vagy vacsorát és hazaviszi. A háztartási költségvetésben mutatkozó egyéb hasadékokat olykor-olykor a Pintér-lány napibérével

tömik be és nagy könyebbséget jelent a családnak az a pár hónap is, mialatt a fiu kifutóskodik és hazaadja keresetét.

Nézzük most, mit mutatnak ezek a számok. Az egész familia átlagos havi összjövedelme ezernyolcszáz lei. Ebből házbérre lemegy négyszázötven lei. Marad ezerháromszázötven lei. A puszta létfenntartás belekerül hetenként étlagosan háromszáz leibe. Ez egy hónapban mintegy ezerkétszáz lei. Marad százötven lei. De csak elméletileg, a valóságban nem marad semmi.

AMI NINCS A KÖLTSÉGVETÉSBEN.

Pintér Tamás ceruzával a kezében számol és ő is csodálkozik. Azt mondja, érdekes, **ő ezt még sohasem csinálta, sohasem jutott eszébe kiszámítani, hogy mire mennyit költ.** Egyik napról a másikra élnek s ha egyik nap többet esznek, a másik nap kevesebbet. Csak most tűnik fel Pintér Tamásnak, és a feleségének, hogy ebben a rideg költségvetésben egyetlen szó említés nincs:

1. ruházatról,
2. szórakozásról,
3. betegségi előírázatról,
4. tartalékolásról.

A ruházkodás ügye a következőképen áll: Pintér Tamásnak van egy hétkoznapi munkaruhája, nagyon rossz állapotban és egy ugynevezett ünneplő. Az ünneplő tíz év előtt vette, nagyon kiméli és ritkán veszi fel. Legutóbbi beszerzése egy nyolcszázleies használt télikabát. Tavaly vásárolta, mert a régi már rongyokká szakadt. Fehérneműkészlete a lehető legsilányabb: két ing, három alsónadrág. Ezenkívül van egy bakkancsa, amelyben munkába jár, egy rossz gummipője és egy foltozott bőrcipője. **Jelenlegi kereseti viszonyai között nem is gondolhat arra, hogy ruhatárát kiegészítse.**

A Pintér-fiunak három évvel ezelőtt vettek nadrágot, azóta semmit. Már annyira lerongyolódott, hogy karácsony előtt kapott egy öltözet ruhát. Az ócskapiacon vásárolták, négyszázötven lei volt. Pintér Klárinak az elmúlt évben két ruhát, néhány darab fehérneműt vásároltak, összesen hét-százötven leiért. Pintérnének a „ruhatárát“ szintén nemrég frissítették fel. Olymódon, hogy megvették egy elhunyt szegény asszony viselt ruháit. A két rend ruha summa-summarum háromszázötven leibe került. **Pintérné ezzel egy évtizedre el van látva ruhával.**

Most megint adjunk össze. Láthatjuk, hogy a Pintércsalád évekig nem vásárol ruhafélét (volt idő, amikor kenyérré is alig jutott), teljesen lerongyolódtak, úgyhogy az elmúlt évben kénytelenek voltak néhány olcsó ruhadarabot beszerezni.

Ez csak úgy volt lehetséges, hogy a napi élelmiszeradagot mennyiségben és minőségben a végsőig leszorították, tehát végeredményben egészségük és a testi kondíció rovására takarékoskodtak.

Másrészt figyelembe kell venni, hogy a felsőbb régiókban né-

miképen érezhető gazdasági fellendülés folytán az asszony és a lány munkabérhozama kissé javult. Nem a bérösszeg növekedett, hanem a munkában töltött napok száma. A végleges mérleg tehát azt mutatja, hogy a Pintér-család a létminimum leszoritásával, élelemelvonással, több munkával, mindenféle szórakozás mellőzésével érte csak el azt, hogy néhány ruhadarabot szerezhetett be.

„HISZEM, HOGY JOBB LESZ.”

Ezekhez a nyers adatokhoz nincs semmi hozzátenni valónk. Önmagukért beszélnek. Azt kérdezem még Pintér Tamástól:

— **Olvas-e ujságot, könyvet?**

— **Nem.**

És még sok nem... Pozitívum: hogy huszonnégy éve dolgozik. Tizenhétéves volt, amikor kezdte. Most negyvenegy. Pintér Tamásból az utolsó tiz esztendőben nem volt haszna sem kocsmának, sem mozinak, sem színháznak. Ilyen fényűzésre nem jut sem neki, sem a gyerekeinek. **Szappanra sem telik.** Pintér Tamáséknak a szappan is luxus. **A fürdő is. A fogkefe is.**

Nem láttuk a költségvetésben a szórakozás tételét sem. Pintérék nem szórakoznak.

Dolgoznak, esznek, alszanak.

Akkor boldogok, amikor öntudatlanok. **Az álomban.** Ilyenkor nem kell gondolkodni. Belehullanak az álomélet puha mélységeibe. S reggel újra előről kezdik.

Munka, munka, munka.

— **Legjobban a betegségtől félünk** — mondja Pintér Timás és szeliden néz a lányára. — **Klára nagyon sápadt.** Több levegőre, több és jobb ételre volna szüksége. Ez is álom.

— **Mi nem tudunk félretenni semmit** — mondja keserűn az ember. — **Örülünk, hogy élünk.** **Vannak, akiknek még komiszabbul megy, mi legalább — összetartunk.**

Összetartanak. Apa, anya, lány és fiu együtt harcolnak a puszta életért és az emberibb holnapért. Ha Pintér Tamás nem is remél magának ennél jobbat, azt hiszi, hogy fiának, aki már zsenge éveiben kénytelen kenyeret keresni, dolgozni, lemondani és tűrni, majd jobb lesz. Nem hiszi, hogy így maradhat. Nem hiszi, hogy egy embernek, aki egy életemen keresztül két keze munkájával, verejtékezve dolgozik, ne lenne joga emberibb életre.

Pintér Tamás erősen megszorítja a kezemet, amikor elbucszom tőle.

C O R S O

AZ ÉJSZAKA LÁNYAI

A film bemutatja Newyork igazi éjjeli életét. BETTE DAVIS a szenzációs alakításával nyerte meg a velencei „Volpi” kupát. Partnere: az új csillag HUMPHREY BOGART. — SZIGORUAN CSAK FELNÖTTEKNEK!

André Gide

cikkeit nem közlik a francia lapok.

Még mindannyian emlékszünk André Gide nagy vihart keltett könyvére, az „Utazás a szovjet-unióban” című utirajzra, melyben André Gide — a francia kommunista-párt akkori tagja — kiméretlen eréllyel leplezte le a szovjetország állapotokat. Érdekes, hogy

a könyvvel sem a jobboldalon, sem a baloldalon nem voltak megelégedve.

A jobboldal tulságosan vörösnek tartotta, noha a nagy író alaposan elintézte benne Oroszországot, — a baloldal viszont árulásnak minősítette. Gide ki is lépett a kommunista-pártból, mint annyi más francia kommunista-író, aki közelről is meglátta a szovjet „paradicsomát”. Sőt nemrég egy újabb könyvet is kiadott, az előbbi folytatását, melyben nem kevésbé ostorozta a bolsevizmus dulasát és hamisságát.

Furcsa következményei lettek a nagy író váratlan pártfordulásának. Megtörtént az, ami a francia irodalomban eddig elképzelhetetlen volt. Egy nagy író lap nélkül maradt. A lapok egyszerűen nem közlik cikkeit. A francia irodalomban ez valóban szokatlan eset, hiszen eddig úgy tudtuk, hogy Franciaországban a stílus, a tehetség, a művészet számít és nem a jobb, és baloldali szempontok méricskélése. Ugyanabban a lapban nagyon szépen megfértek egymás mellett kitűnő királyrikkancsok és a népfront erős tollú írói.

Gide az első író Franciaországban, akivel megtörtént ez a példátlan eset, hogy az ugynevezett jobboldali lapok nem közlik nyilatkozatait sem, mert túl progresszívnek tartják, viszont a „moscoutair” baloldali lapok, mint árulóra fenekednek rája és hallani sem akarnak cikkeiről. Műveit mindenütt tisztelik, könyveit olvassák és dicsérik, de

aktuális cikkeket sehol sem vesznek tőle át.

Gide most megint egy nagy hetilapot alapít, mint ahogy négy-öt évvel ezelőtt megalapította a „Marianne“-t. A Mariannetól, alapítása után nemsokára, megvált. Most az egész európai irodalomban kíváncsian várják Gide új hetilapját és kíváncsian várják, micsoda új meglepetéssel fog szolgálni és mikor hagyja ott új alapítását is.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefon 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

Szomacu igazság Senki szigetéről

A 120 éves hazug. — Az Adakalehn nincs török. — A rahat-csemegét is magyar ember készíti.

(Timisoara.) A Duna vize ezüstösen, aranyosan csillog. Csak az időnkint végigfutó nagy tarajos hullámok jelzik, hogy tél van. A téli szél végigszántja az óriási folyó hátát, mely belenyög és libabőrös lesz tőle.

Apály van. Hatalmas dereglyék tizével, huszával pihennek békésen a kikötőben, csak gazdáig óriási, feszes törökök türelmetlenkednek a parton és utasra várnak, akik kíváncsiak a mesebeli szigetre, mely messziről látható, mélyen bent a Duna vízében.

Hárman-négyen ugranak szolgálatkészen, hogy elvigyenek a tündérszigetre, erre a titokzatos és csodálatos földdarabra, ahol a távolkelet idecsöppent fiai laknak. Adakaleh a régi Monarchiának egyik legnagyobb nevezetessége volt és még ma is kevés idegen jön Romániába, aki elmulasztaná megnézni Adakaleh törökjeit és ne vásárolna valódi török, félholddal ellátott cigarettájukból.

Hideg van a napsütés ellenére is és mialatt a csónakban ülünk, a szótlan török izmos csapásokkal hajtja a sziget felé ladikunkat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A 120 ÉVES HAZUG.

Tíz-tizenöt percig tart az ut. A Dunáról a tulsó partra látni, Jugoszláviába. A hegytetőn vágott uton számárvontotta kocsis halad.

Megérkeztünk. A törökünk leláncolja a csónakot, bevonja az evezőket és cigarettára gyújt. Van bőségesen ideje, hiszen reánk vár, akiket a kialakult 30 lejért vissza kell majd szállítania.

Adakaleh valóban szép. Hatalmas fáival, sétányaival, bokraival csendes óceáni kis eldugott szigetet juttat az eszünkbe.

Ma telt ház van. Emberek nyüszögnek fel és alá. Fényképezőgépek kattognak, csodálkozva bámulják az egyik várkazamatta alatt üldögélő, ősz szakállu törököt, aki cigarettát árul és a kíváncsiaknak szemrebenés nélkül mondja, hogy 120 évvel ezelőtt látta meg Allah akaratából a napvilágot.

Román, török és magyar nyelven tudatja éveinek számát és különféle cigarettadobozok árát az érdeklődőkkel. Hamarosan sikerült azonban rájönnünk, hogy amíg a cigarettáárakban nem téved és állandóan egyforma összeget mond, addig éveit illetőleg minden kérdezősködőnél téved. Általában a cigarettavásárlás mennyiségétől teszi függővé éveinek számát. A sokat vásárlók részére 120 éves, míg a pusztán kíváncsiskodóknak meg sem született, mert nem ad választ.

Adakaleh szigete nem más, mint egy óriási bazár. Cigaretta, ruhát, színes és értéktelen csecsebecsék, félholdas, müezzines, törökmintájú karkötők, csavaros, ceruzák boltjai. Mindenütt minden barzárban piros fezes törökök, akik portékáiukat román nyelven kínálják és ha habozol, csábítóan és rábeszélően sugják a féledbe, hogy valódi németországi áru, melyet vámmentességet adott és a sziget a Musulmana nem tudnak, benszülött románok ők, akiket a Musulmana társaság szerződtetett a portékák eladására.

Adakaleh ugyanis vámmentességet élvez. Az uralkodó a nyomorgó törökök megálthatése érdekében vámmentességet adott és a sziget a Musulmana egyesület birtoka, melynek vezetője egy Ali Kadri nevű igazhitű, aki számos gyaurrel együtt vezetője Allah akaratából és kegyelméből minden kapott kiváltságnak.

A bizonyíték: a szigeten minden második török ház kiadó, a többiek már régóta üresen állanak. Lakatlan valamennyi török ház, háremnek, lefátyolozott török asszonynak hire-hamva sincs. Minden házon román felírás: **Kiadó!**

A törökök elmentek Adakaleh szigetéről, már tudniillik az élő törökök. Mert a temető erősen tartja halottait és azok nem tudnak a szigetről elvándorolni.

Mindössze néhány török van még csak itt. A szakállas, vén hazudozó, néhány elaggott öreg, pár dolgozni nem akaró fiatal, Ali Kadri és a fivére.

A CSODAVILLA.

Pontosan a sziget közepén óriási, keleti kényurhoz illő két csodálatos szépségű villa gögösködik. A villák lezárva, az ablak rollói gondosan leeresztve. Csak a hatalmas, kerek, török kutak bámulhatók meg.

A két villa Ali Kadrié és a bátyjáé. A palota előtt fezes öreg ember ül. Meginterjuvolom. Románul válaszol.

A villák értéke négy-öt millió. Adakalehn azonban sokkal több. Ide ugyanis minden tégladarabot, deszkát hajóval kell szállítani, úgy hogy a két villa értéke tíz millió fölül van.

A mecset magasan, domb tetején, uralkodik a sziget fölött. Várfallal van elhatárolva. Az erődöske udvarán mély víz áll. A Duna vize. Magas vízállás esetén közel másfél-méternyire is felduzzad Adakaleh szigetén, melyet a Duna lassu, de biztos halálra ítél. A mecset szép. Legnagyobb érdekessége és értéke egy többmillió lej értékű óriási szőnyeg, melyet Mária anyakirálynő ajándékozott a mecsetnek.

A GUTTMANN ...

Visszafelé jövet az egyik kávéházba megyek feketét

inni. A kávé jó. A főpincér törökül számol a hátam mögött egy francia társaságnak. Végre egy igazi török, kiáltok fel és majdnem elsüllyedek szégyenemben, amikor a timisoarai Ujságíróklub Guttman nevű pincérét pillantom meg a piros fezen nagy hajlongás és török halandzsa közepette a francia frankok láttára...

A dohánygyár zárva van. Ajtók, ablakok gondosan lepecsételve. Nagy raktáraik vannak, rengeteg a még el nem adott cigaretta és addig a gyártás szünetel. A valódi „török” cigarettákat különben Orsova környéki munkások gyártják.

Rahatot vásárolok. Igazi török csemege. Más nem is készítheti el, melyben Kelet minden igazi ize, édessége és rafinériája összpontosul. Készítője után kutatok: Neve: **Farkas Pál**, kora 26, nemzetisége: **magyar**.

Menekülök. Elegem volt. Láttam egy török szigetet, ahonnan a törökök elmentek és már csak a romjai vannak meg a régi életnek, mely fényt, nimbuszt, érdekességet és főleg „üzleti varázst” ad egy társaságnak, mely dusan jövedelmező gyarmattá változtatta **Jókai** — „**Senki szigetét**”.

Mely most Ali Kadri gyarmata, aki részvénytársasági alapon néhány társával együtt milliókat vág zsebre honfitársai helyett a félhold és Allah nevében.

Mert Allah nagy és dicső az ő szolgálja Ali Kadri...

Bécsi levél

Molnár Ferenc leleplezi az ál Liliomot, aki 30 évig — haláláig — hiesztelte, hogy róla mintázta az író a ligeti hintáslegény világhírű alakját.

— Igen! Ha az ember már életében tudná, hogy halála után hirtelen klasszikussá válik, akkor vigyázna és éjjel-nappal úgy dolgozna, hogy az utókor ne találjon benne semmi kritizálni valót... — mondja Molnár Ferenc.

Az Imperiál-szálló nagy halljának egy csöndes sarkában ülünk. Először az időjárásról beszélgetünk. (Molnár Ferenc egyáltalán nem érezteti világhírűségét és hogy már az irodalomtörténethez tartozik.)

AZ ÍRÓ ELSŐ TALÁLKOZÁSA LILIOMMAL.

Ezalatt magamban azon meditáltam, tulajdonképen, hogy lesz valaki klasszikussá.

— Mondja Molnár ur, hogyan születnek az ötletei? — kérdem.

— Melyik ötletem? — kérdi és mosolyogva néz egy szűk, csillogó ruhában préselt idősebb hölgy után, aki rengeteg ezüstrókéval aggatta tele magát.

Este hét óra körül ül Molnár Ferenc ebben a sarokban. Minden ember megbámulja, mindenki felismeri.

Fiatal, simára borotvált arc és hófehér haj. A szemében monokli.

— Milyen ötletekről beszél? — kérdi türelmesen.

— A művei alapötleteire gondolok — válaszolom.

Szerencse dolga: Molnár Ferencet élete azon kevés pillanatai egyikében csíptem el, amikor tényleg ráér és néhány perc múlva a modern irodalomtörténet egy komoly fejezetét ismerem meg. Molnár Ferenc

elmeséli, hogyan keletkeztek leghíresebb darabjai.

És így kezdi:

— Két év előtt Budapesten meghalt egy öreg ember, aki hintáslegény volt a Városligetben. A budapesti Vurstliban. Ez az ember sok interjút adott és mesélte, hogy ő volt a „Liliom” modellje. Lefényképezték vagy egyszer és igen híres lett odahaza Pesten, hiszen ő inspirált engem a „Liliom” megírására. A ligeti strici egyszerű története a Liliom, aki szerencsétlen cseléd-lányok végzetévé lesz. Igen — most meghalt. És én mostanáig sohasem mondtam, hogy ez a most elhalálozott öreg bácsi egyáltalán nem volt a „Liliom”.

— És sohasem mondtam, hogy én nem gondoltam erre az állítólagos modellre, aki évekig hirdette, hogy róla mintáztam a Liliomot.

— A „Liliom” — az igazi Liliom az egy egészen más valaki volt. Valaki, akit csak egyetlen egyszer láttam, egy boros délután, olyan délutánon, mint a mai... Csepereg az eső... És a Városligeten keresztül sétálok. Egy körhintánál ott áll egy fiú. Egy csodaszép fiú. Fekete keménykalap a fején és a keménykalapba tűzve egy toll. A tollról lelóg egy darab spárpa és a spárpa a fiú zsebébe vezet. A fiú keze a zsebében és ha megrántja a spárgát, megmozdul a toll. A fiú mérészen rámosolyog a cselédekre, a titokzatos toll csábitólag int feléjük. A fiú körül nagy csomó lány áll. Szegény lányok, soványak, akik a városban szolgálnak. Félretaposott cipőt és vékony elnyűtt kabátot hordanak. De a szemük csillog, ajkuk várakozásteljesen nyílik ki, bámulják a fiút, a szép, tollas fiút, mint egy istenre bámulnak rá, elragadtatva és... Látja, ez volt Liliom. Hazaértem, és „Liliom” megszületett. A fiút sohasem láttam többé.

— Eva le Galiennie, a híres amerikai színésznő, Budapestre jött és meglátogatott. Newyorkban több, mint nyolcszázszor játszotta a kis, szájalomraméltó lányt, akinek végzete lett a hintáslegény. Elmeséltem neki, hogy tényleg vannak ilyen végzetek. Itt a Városligetben. És Bécsben, a Praterben. Sok Liliom van és sok kis lány, vékony kabátkákban, akik életüket egy Liliomnak áldoznak. Hitetlenül rázta a fejét. Nem, nem akarta elhinni, nagyon szép darab volt, mondta, nagyon szépen kitalálva, ő szívesen is játszotta a kis lányt a „Liliom”-ban, az emberek sirtak a földszinten, de a va-

lóságban igazán nem létezhet ilyesmi.

— Akkor elvezettem a híres Eva le Galiennet a Városligetbe, ahol a ringlispilek vannak és hintáslegények. És itt latta a mi kis falusi lányainkat, a sovány arcocskákat a vágykozó szemekkel; a lányok elragadtatva bámulták a sáros, keménykalapos fiukat. Eva le Galienne nyolcszázszor játszott a Liliomban, ő tudja, hogy végződik az ilyesmi. Megnézte a lányokat a Városligetben — s könnyek folytak végig az arcán.

Szép történet, a híres Eva le Galiennek ez a valódi élménye a cselédekkel, akiknek kimenője van és Liliomot keresik. Nagyon elérzékenyülök, de Molnár Ferenc gyorsan tovább beszél, olyan mintha szégyelné, hogy nagy meleg szive van és költő szemei vannak, amelyek ezeknek a szerencsétlen kis teremtményeknek a szenvedését, azt a tragikómikus szenvedést is meglátják.

Azt hiszem, hogy mindez irodalomtörténet, amely nem fog a tankönyvekben szerepelni.

Negyven évvel ezelőtt.

És kérem, hogy van a „Zöld huszár“-ral, új regényével?

— Látja, ez a regény csupa kis élményből áll. A cselekmény kitalált. De a regény történelmi időben játszódik, olyan időben, amelyet végigéltem, olyan idő, amelytől mintha évszázadok választanának el. És mégis csak alig negyven éve. Kellett egyszer az elsüllyedt világról írnom, a világról, amelyben kevés telefon volt, amelyben nem utaztunk autón, egy világ, amely... Istenem, de szép élményeim voltak! És kellett egyszer erről az időről beszélnem, még egyszer pontosan akartam mindenre emlékezni. És akkor megírtam ezt a regényt, amelyben elmesélem, milyen volt egyszer minden...

— És hogyan jött „Delilá“-nak, legujabb darabjának ötlete?

— Hallgasson ide. „Delilá“-ban egy asszonyt mutatok meg, aki a férjéért harcol. És pedig mentő ötlete van, amellyel a férjét megtarthatja. Azt mondja ugyanis, hogy az ura...

— És hogyan jött ön a darab alaptételére?

— Nagyon természetes módon. Gondolkodás útján. Aktuális házassági komédiát akartam írni, leültem, gondolkodtam és... hála Istennek, jött egy ötletem.

És ez sem lesz benne az irodalomtörténetében. Ez az elbűvölően őszinte válasz egy szemtelenül kíváncsi kérdésre. Tulajdonképpen kár. Mert az irodalomtörténetből sohasem derül ki, hogy egy nagy költő is lehet nagykép nélküli, kedves és nagyon egyszerű, sőt jómodoru és lebilincselően bűbajos ember.

A fejszámoló művész

lokálpincér tragédiája.

(Bucuresti.) A Joane pincért Hoffmannak hívják. Ide-

(Bucuresti.) A Joane pincért Hoffmannak hívják. Ide-Bucurestiben, de nyilvántartják a vendégek is a dizózzel hangulatosított előkelő grillben, ahol kiszolgál. Azért van Jancsinak vezetékneve is, mert

már hétéves korában fejszámoló csodagyerek volt.

Annakidején mindenki ismerte Clujon a tehetséges gyereket. A csodagyerek most vörös hajat és vörös mellényt hord, negyvenéves és nős. Tíz év óta dolgozik a fővárosban.

Fejből gyököt von és whiskyt hord szódával,
vagy sertéskarajt párolt káposztával a vendégnek.

Mi a titka Jancsinak? Miért nem a pódiumon áll, mint artista hangzatos idegen névvel, fekete selyem álarccal?

Felhuzza homlokát, majd tenyerével dörzsöli a fejét. Ideges, mint egy iskolásgyerek a pótvizsgán.

— Ugy volt, könyörgöm — mondja félszegen —, hogy előbb tudtam számolni, mint beszélni. Második elemista koromban Kovács tanító ur felfedezett az iskolában. Azt mondta, „csodagyerek“ vagyok, mert négytagu számokat négyzetre emeltem, meg ugyanilyen nagy számokból gyököt vontam. Csodámra jártak a clujji orvosok, vizsgáltak, furcsáltak, könyörgöm. Idegen emberek jöttek a házunkhoz, bankkötegeket tettek a szüleim elé, szerződöttni akartak, de apám nem adott. Anyám folyton sírt, könyörgött, hogy ne számoljak, mert baj lesz. Én titokban egyre csak számoltam, aztán lesoványodtam olyan vékonyra, mint az ujjam. Apám az: mondta,

hagyjam a gyököt, vegyek példát osztálytársaimról,

akik még az egyszeregyet sem tudják.

Tizenötéves koromban szüleim a Newyork-kávéházba adtak pincérnek. Akkor még csak számolni kellett tudni a pincérnek, nem az óvadék volt a fontos. Anyám a tempomban megeskettetett, hogy nem leszek fejszámoló művész.

Ugy érzem most magamat, mint a muzsikust, akinek elvették ahegedüjét.

Négyjegyű számok négyzetéből négyzetgyököt vonok, háromjegyű számok köbéből köbgyököt, kétélű számokat hatványra emelek és a negyedik hatványról négyzetgyököt vonok. Fejből csinálom mindent. Száz évre előre és száz évre visszamenőleg megmondom, melyik dátum melyik napra esik.

Telefon könyvet tesz az asztalra.

— Fogadásból egy hát alatt kívülről megtanultam a fél telefonkönyvet. Fejből megmondom, hogy a 10., 20 vagy 80-ik oldalon levő első, második vagy utolsó telefonszám hányas.

Frakkzsebéből levelet vesz elő, büszkén mutatja.

— Olgó irt Londonból. Hogy kicsoda Olgó? A legcso-

dásabb koponya. Ő a leghiresebb fejszámológóművész és miliomos is egyben. Magyar fiu. Jarsinger Bertalannak hívják. Magyar volt Frankl Móric és Steiner Emánuel is. Olgó hív Londonba. Biztat, hogy sikerem lesz, mert én vagyok a huszadik század memória-bajnoka. Nem mehetek. Az ő nevét méteres transzparenszek hirdetik, én itt százötven-kétszáz leírt talpalok estétől hajnalig. Olyan vagyok, mint egy rozoga bicikli, amire 120 lóerős motort szereltek. Fizikumom nem bírja az agyvelő motormunkáját. Különben én vagyok a világ legszomorubb embere és mégis örökké mosolyognom kell, hiába — lokál pincér vagyok. Ez a tragédiám . . .

Pesti levél

A világ legnagyobb hetilapja, a „Newyork Weekly“ világszenzációt gyártott egy pesti humorista cikkéből.

Ha valaha leirtuk ezt a kifejezést, hogy
„bájos baromság“,

igyt ezt a különös jelzőtársítást joggal alkalmazhatjuk arra a cikkre, amely most Pestről terjeszti, hogy itt valaki föltalálta az öngyilkossági mánia egyetlen gyógyszerét.

Pálmai Jenő kollégánk az egész ifju magyar zsurnalisztika legötletesebb tréfacsinálója. Egy-egy humoreszkje országos siker. Ilyen írása gunyolódó, aranyos írása volt hónapokkal ezelőtt egyik előkelő napilapunkban az a groteszk ötlet, hogy

BCU Cluj / Central University Library Cluj
fel kellene találni a mosolygó ajkakat, — az örökké mosolygó, akár viaszkból gyártott ajkakat, — és minden ember mogorva pofájára ezt a mosolygó arcot huzná — egyszerre vége lenne a kesernyés, öngyilkos hangulatnak.

Pesten nevettek az ötleten, — viszont Amerika naiv publikumának úgy tálalták ezt az ironikus írást, — mint világszenzációt.

Pálmai Jenőből — professzor Pálmaid csinált egy blöffölő amerikai napilap és derüs ötletéből a következő furcsaságokat kovácsolta össze:

A lap, mely a „pesti világszenzációt“ közli, az „Amerikai Weekly“. Ez az „Aller“-nivóju USA sajtótermék elképesztően hamis, budapesti keltezésű híradásai révén már régi ismerősünk. Hetenként közel két millió példányszámban jelenik meg, de Amerika legnagyobb mucai ujságja. Ez látja el különben az összes provinciális napilapokat a vasárnapi „szinezés“ mellékletekkel és a kifogyhatatlan „Innen-onnan“ rovat-anyaggal.

Most ideérkezett december 21-i száma, szokásához híven, ismét gondoskodik a naiv Jenki olvasóközönség izlésének és mohóságának megfelelő „pesti szenzációról“. Ezuttal nem „a szakálás nők klubjáról“, „a nők között intézményesített párbajról“, „százéven felüli virgonc matrónákról“, —

és hasonló szemenszedett elődségről ír. Ezeket az inkább nevetéses, mint bosszantó, hártsági tudósításokat mind tul- szárnyalja az „A. W.” mostani legírsebb szenzációja.

Lepedőnagyságu szöveg és kép számol be részletesen „a mosoly iskolájáról, mely megtanija önt a boldogságra”. Ilyen alcimmal találkozunk közben:

„Morgós ön a reggelinél?” „Öngyilkosságra gondol Ön?”

„Prof. Pálmai, Budapest, pszichológus, nemcsak meg- gyógyítja önt, de boldog és helyes ajkat ad önnek, hogy a gondokat mosollyal üzze el.”

Az apróbetűs szedestű cikket egyébként négy „eredeti” fény- képfelvétel és egy ósdi karikatura is díszíti.

Mind a szövegrészből, mind az illusztrációkból megtud- juk, hogy itt

Budapesten Professor Jenő Pálmai kitalálta a pesti ön- gyilkossági járványt leküzdő egyetlen orvosságot.

A mindig jól értesült Weekly szerint ugyanis nálunk olyan mérvű öngyilkossági járvány dühög, hogy azt mindenki megkapja — időnként oktanul erőt vesz az embereken a leküzdhetetlen vágy, ilyenkor seregestől tódulnak a hidakra, hogy a Dunába vessék magukat. De gyakran az öngyilkos- ság oly sürgetően lép föl, hogy nincs is idejük — és idejük — kimenni még a hidakra se, hanem már utközben, a ke- zük ügyébe eső késeket, revolvereket ragadják meg, hogy életüket minél előbb kioltásák. Rendőri svadronok cirkál- nak éjjel-nappal a Dunán, melyek sötét kihalásszák ezeket a szerencsétleneket. Csakhogy a huncut pestiek nem lankad- nak árn, mindig újabb és újabb módot találnak ki az önkén- tes halálra. A rendőrség már tehetetlenül állott e járvány- nal szemben. — de ekkor jött

„Professor Jenő Pálmai író és az abnormális pszicholó- gia tudósa és egy csapásra megszüntette az öngyilkos- ságok ijesztő sorozatát”.

Pálmai Jenő, az amedikai lap szerint, bebizonyította, hogy az öngyilkosok 98 százalékának semmi oka sincs az öngyil- kosságra. Tettüknek oka kizárólag az, hogy a nevetés hatás- sal van az agyra és komor gondolatokat ébreszt, ellenállha- tatlan vágyat a halálra. Itt van tulajdonképpen a találmány lényege. Ez az éppen, amit feltalált: a viasz-ajkat, melyet úgyesen lehet az arcra alkalmazni — a sikerült fotók tanu- bizonyossága szerint.

Prof. Pálmai felteszi a viasz-ajkat, mely édesen vigyo- rog.

„Járjon ön így egész nap és mosolyt fog árasztani, mely elüzi sötét agyvelő gondolatait.”

Nincs többé pesszimizmus, nincs többé szomorúság, — Prof. Pálmai viasz- grimaszával mindenkit kigyógyít bánatából!

A budapesti rendőrség is — az „American Weekly” az csak tudja — felismerte e találmány korszakalkotó jelentő- ségét és alkalmazta a kiváló professzort a

„tradicionalíssa vált öngyilkosságok leküzdésére“.

Prof. Pálmai, ezek szerint, mindenféle mosolyt tud sze-
relni az arcokra. Sok függ az egyéniségtől is természetesen.
Politikusoknak például többféle mosolyt kell használnia. Kü-
lön mosolyt újságírók előtt, másikat fotóriporterek jelenlé-
tében, megint másikat kézfogásnál vagy szószéken. Halál
esetén finom mosolyt ad az arcra Prof. Pálmai, mely jelzi,
hogy a mosoly birtokosa hisz az elhunyt lelki üdvösségében.
De — teszi hozzá a professzor — vigyáznunk kell na-
gyon, hogy az elhaltakért alkalmazott mosoly ne menjen
át a — Mona Lisa-féle mosolyba.

Végül megtudjuk még azt is a Weekly terjedelmes cik-
kából, hogy nemcsak jókedvből mosolyog az ember — mint
ahogy ezt eddig tévesen hittük, — hanem a mosoly, Prof.
Pálmai viasz-k-mosolya is — mosolyt fakaszt. Ez pedig olyan
— mondja a cikk, — mintha a fark csóválná a kutyát.

Pálmai professzor korszakalkotó találmányával ezidő-
szerint a budapesti rendőrségen végzi áldásos működését.
A rendőrség mentőosztagjai az öngyilkosok tömegeit elébe
zsuppolják, hogy azután rakásra gyógyítsa őket és egyszer
s mindenkorra elvegye a kedvüket az — öngyilkosságtól. S
mindezt, a Kolumbusz-tojásánál is egyszerűbb találmányá-
val: — a viasz-k-mosollyal . . .

Eddig a cikk. A komoly cikk. Az amerikai két millió
példányos hetilapban. Central University Library Cluj

A humoristából tudóst csinált az amerikai újság és Pál-
mai Jenő büszke lehet, hogy humoreszkjéből világszenzációt
gyártottak.

Elhallgatott szenzációk

Esztendő végén minden rendes ember zárlatot csinál,
előveszi a feljegyzéseit, megállapítja, mennyi volt a bevétele,
mennyi a kiadása, milyen eredménnyel futotta be a starttól
a célig az évet.

Mit mondjunk mi az anyagiakról? Ami bevallani valónk
van, arra megfeleltünk az adóívetőbizottság előtt és azóta
minden negyedkor felelünk erre a kitűnő Suciú perceptor-
nak. Bevalljuk, magunk is meghökkentünk, hogy a legideg-
ölőbb, legfárasztóbb munka, a lapcsinálás milyen aránylag-
osan sok kiadással jár. Hiszen újságírók, tudósítók, nyomdá-
szok családostól élnek abból, hogy az ORSZÁG-VILÁG kifut
az uccára és nagybetűs címlapja a póstások kezéből a járó-
kelők szemébe harsogja a politikai, közgazdasági és társa-
dalmi élet szenzációit és csemegéit. Isten látja lelkünket,
nem szerénytelenségből és nem is szemrehányásként mond-
juk, de egy eredeti értesülésért, egy érdekes riportért elme-
gyünk akár gyalog is a világ végére, mindent megteszünk,
csakhogy kihozhassuk azt a szenzációt, melynek élettar-
talma legjobb esetben néhány nap. Viszont az az egyetlen

örömünk és megfizethetetlen elismerésünk, ha ujságírószájából halljuk, hogy az ORSZÁG-VILÁG legújabb száma megint kitünő volt.

Nem szeretjük a sablón riportot, még ha egyébként érdekes is. Az ORSZÁG-VILÁG minden sora olyan, mint a márkás pezsgő, fanyar és gyöngyözik benne a szénsav, nem nagyképien moralizáló, hanem mindent megértő és megbocsátó, könnyed és fölényes, egyetlen szóval: olvasmányos. Nem bunkóval és nem buzogánnyal verekszünk, hanem bemutatjuk az emberek maszkirozatlan arcát, papucsban és pizsamában prezentáljuk figuráinkat.

Az ORSZÁG-VILÁG feladatát és hivatását ebben látjuk és ha most elővesszük az elmúlt esztendő frissen bekötött példányaait és megcsináljuk az 1937-es esztendő erkölcsi mérlegét, akkor meg kell veregetnünk a bekötött évfolyamot: „ólombetűk, jó munkát végeztetek!” Káprázik a szemünk, amint sorba vesszük, mi minden jelent meg az elmúlt évben ebben a kis lapban. Hát még ami nem jelent meg! De mielőtt pernye válna annyi szenzációból, dióhéjban, névtelenül egynéhányat mégis átadunk hűséges olvasóinknak. Csak úgy kapásból, ahogyan a zsufolt fiókból a kezünk ügyébe kerülnek.

RAZZIA EGY TALÁLKAHELYEN.

A timisoarai rendőrség egy névtelen feljelentésből arról értesült, hogy egy előkelően berendezett belvárosi lakásban, amelynek főbérlője egy ismert özvegyasszony, gyakran fordulnak meg fiatal hölgyek, akik — hogyan is mondjuk — iparszerűen, de engedély nélkül áldoznak Vénus oltárán. A hölgyeken kívül természetesen számos uriember is látogatója a minden komforttal berendezett lakásnak.

Két detektív minden külön értesítés nélkül kivonult, hogy rajtaütésszerűen leleplezzék a találkahelyet. A detektívek becsöngettek a lakásba. A főbérlőnő kinézett a kémlelőlyukon és, mint meghallotta azt a bűvös szót, hogy „Politiá”, lélekszakadva visszaroht a szobába.

A szobában ugyanis történetesen vendég tartózkodott, egy társaságokban nagyon előnyösen ismert uriember, aki korát meghazudtoló fürgeséggel reprezentál még mindig a társadalmi életben, sőt — mint ebből kiderül — más téren is. A detektívek közben dörömböltek az ajtón, de az csak nem nyilott ki. Odabent pedig izgatott telefonálás kezdődött. Még szerencse, hogy Edison feltalálta ezt a készüléket, mert különben a detektívek okvetlenül behatolnak a lakásba és ott „tettenérik” közgazdasági életünk kitünőségét, aki azonban telefonon megkérte egy rendőrtisztviselőbarátját és szívéhez szóló hangon megmagyarázta neki, milyen kellemetlen helyzetbe jutott, ha Istent ismer, segítsen rajta, hiszen mindnyájan férfiak vagyunk, őt is érheti még hasonló baleset. A rendőrtisztviselő szíve meglágyult, csakhamar a helyszínen termett és „kilopta” a lakásból szorongatott hely-

zetéből barátját. Aztán megtörtént a razzia. A detektívek mindössze egy idősebb és egy ifjabb hölgyet találtak a lakásban, a névtelen levél állításai azonban nem igazolódtak be.

SIKKASZTOTT A PÉNZTÁROS VAGY VALUTÁZOTT A CÉG?

Egy ardeali nagykereskedés sikkasztás miatt feljelentést tett pénztárosa ellen, aki évek óta állott a vállalat alkalmazásában. A tisztviselő azzal védekezett, hogy nem nyult főnöke pénzéhez, ellenben elvesztett egy bont, ami a cég valuta manipulációit fedezte. A pénztáros vallomása alapján az ügyészség is vizsgálatot indított, hogy milyen fiktív tételek alatt palástolták az illegitim valutaszerezést és a Banca Nationala engedélye nélkül történő külföldi kifizetések visszaéléseit. Így lett a sikkasztási vádból ügyészségi eljárás a cég ellen és munkaügyi per, amely zajlani fog a jelek szerint az emberi kor legvégső határáig.

A megtévedt tisztviselő ügye fölött elsiklottak a napilapok. Közvetítők fordultak az ORSZÁG-VILÁG-hoz, elsírták, hogy ha lenyomtatjuk a sikkasztó nevét, soha többé az életben nem jut álláshoz.

Miért legyünk épen mi azok a rossz emberek, akik kitérjük a szerencsétlenek a nyakát?

KÉT MŰVÉSZNŐ BOTRÁNYOS VEREKEDÉSE EGY BUCURESTI BÁRBAN.

A közönségnek csurgott volna nyála a gyönyörűségtől, ha eredeti nevekkel olvashatja korá tavasszal bucurestii tudósítónknak azt az érdekes riportját, amelynek szenvedő hősnője egyik előkelő fővárosi színházunk kitűnő drámai primadonnája és egy aránylag keveset szereplő, de annál elegánsabb toiletteekben járó énekes színésznő voltak. Szenvadó szereplők, mert hiszen az affér nyomát hetekig visélték habtestükön, és a botrány színhelyén annyi cserép és üvegszilánk maradt, hogy egy vásári fakir félesztendeig megélhetett volna az elnyelésükből.

Az ismert nagyvállalat öszülőhaju, Menjou-baiuszu igazgatója gyakran volt látható a drámai színésznő társágában, legalább háromszor hetenként megfordult vele az elegáns éttermekben és lokálokban. A tavasz azonban úgy látszik változást idézett elő az igazgató ur érzelmeiben, mert a komoly muzsátló átpártolt a könnyed operetthez. Az előkelő bárban is az énekesszínésznő társágában jelent meg. Ami még nem lett volna baj, ha éjjel után váratlanul nem érkezik meg a cserbenhagyott drámai művésznő, aki szerepkörének megfelelő tragikus hévvel és láthatóan a szenvedélytől és némi szeszélyes italoktól exaltáltan rontott szerencsés riválisának. Az ellangzott szóváltás méltó arra, hogy néhai Löwy Árpád összegyűjtött és Aradon sajtó alá rendezett pikáns versgyűjteményeiben helyet foglaljon, mert a művésznők alaposan belegázoltak egymás metierjébe és

mindegyikük felhánytorgatta a másik különböző rejtett képességeit. Porcellánok, üvegek és poharak csörömpölve repültek a falnak, az igazgatót a pincérek egy szeparéba rejtették el, amíg a csata lezajlott és a két amazon alaposan megtépázott bubifrizurával hagyta ott a frontot.

Tudósítónkat leintettük, hogy ne foglalkozzék magánügyekkel.

ROVOTTMULTU KLUBTAG.

Egy bűnügyből kifolyólag jogerősen elítélt az ősszel egy ismert urat az oradeai törvényszék. A jogerős ítélet ellenére jeles barátunk zavartalanul tovább látogatta az egyik előkelő klubbot, mintha mi sem történt volna, holott tudomásunk szerint a szabályok értelmében rovottmultuak nem lehetnek klubtagok. Megkérdeztük, hogy vajjon a klub talán saját hatáskörében rehabilitálta-e az illető urat? **De** mielőtt a cikk megjelenhetett volna, oradeai tudósítónknál valóságos küldöttség járt közbe tagtársuk érdekében, azt bizonygatták, hogy csak egy „formahibán” csuszott meg véletlenül, egyébként nagyon rendes ember, ne bántssuk, ha jól viseli magát, idővel még választmányi tag is lehet belőle.

Azt gondoltuk, hogy ha a klubnak erkölcsi szempontból nincs ellene kifogása, miért legyünk mi a legnagyobb erkölcsbírók?

*

Befejeztük. Mutatóba adtunk néhány alhallgatott szenzációt, megsemmisítésük előtt. És most év elején — bocsásunk meg egymásnak. Ne csak — a régi mondás szerint — az apagyilkosnak, hanem az ujságírónak is, aki tükröt tart a közélet szereplői elé. Barátainkat kérjük, tartsanak ki továbbra is mellettünk, — ellenségeinket pedig, hogy tárgyi-lagos kritikával illessék munkánkat.

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Irógépek eladása, számológépek, töltőtollak javítása.
Az ország legrégibb, legjelentősebb szaküzlete

M. S Z E G F Ű

ARAD, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

B É L Y E G Z Ó K E T
olcsón, jól és azonnal készit **Stampa** bélyegzőgyár, Arad,
Str. Eminescu No. 12.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átvesszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével.

Egy művész nő szerződést keres.

(Bucuresti.) Francia vigjátékokban, különösen a háboru előtt bemutatott darabokban történtek olyan furcsaságok, amilyenek a közelmúltban estek meg egy igen izléses, teljesen modern, minden komforttal berendezett villaszerű magánházban.

A hősnőnek ebben az esetben is köze volt a színházhoz, igaz ugyan, hogy csak egészen rövid lélegzetűen. Az egyik prózaszínházban mutatkozott be a közönségnek, még pedig nagy sikerrel. A kritikusok és a közönség is várakozásteljesen néztek a művész nő újabb fellépése elé, ami azonban, — bár az említett első szereplésnek már több éve — elmaradt. Most különben lehet, hogy hamarosan sor kerül rá.

A szépen induló művészi pályát, hogy úgy mondjuk — egy szerelem akasztotta meg. Nem a művész nőé. Egy országos hírű nagyiparosé. Az illető nagyon ismert tagja a főváros társaságának és színházi habitue is egyben.

Ő fedezte fel a művész nőt a maga számára és ez a fedezés egyelőre pontot tett a szép és tehetséges fiatal hölgy karrierje után. A nagyiparos ugyanis igazán fejedelmi módon berendezett villával és az ezzel együttjárókkal mutatta meg szívbéli vonzalmát az ifjú hősnő iránt. Mindezekért csak azt kívánta, hogy

a színész nő vonuljon vissza eddigi működési területéről.

A fiatal leány, akinek szülei igen rossz körülmények között éltek, nehezen bár, de belegyezett a feltételbe azzal a kikötéssel, hogy családját is beköltöztetheti a villába.

A nagyiparos, aki a továbbiak során igazán nagy öszszegű apanázssal tette lehetővé a művész nő és családja megélhetését, ebbe belegyezett. Ettől kezdve azután a volt színész nő családja körében tölthette napjait villájában.

Sőt csak ott tölthette el és csak azokkal.

A férfikor delén tullévő nagyiparos ugyanis igen féltékeny természetű volt, aki megtiltotta, hogy

szíve hölgye nélküle elhagyja a villát.

A tilalom betartásán legjobban a művész nő családja örködött érthető okokból azért, mert

nem akarták, hogy a bőkezű gavallér esetleg megharagudjon és így véget érjen gondtalan életük.

Történt ezután, hogy a közelmúltban a nagyiparos megbetegedett és hosszabb időt volt kénytelen az egyik szanatóriumban eltölteni. Így nem látogathatta meg a művész nőt, de az sem kereshette fel a gavallérját, aki különben többszörös családapa.

Betegségén kívül, szanatóriumi magányában csak az foglalkoztatta a kitűnő vezért, aki, mint már jeleztük, tul van a férfikor delén, de

igen féltékeny természetű volt különben, hogy ugyan mivel foglalkozhatik azalatt szíve választottja.

Talán nem bizott eléggé a leány familiájában, vagy azt gondolta, hogy betegsége alatt esetleg nem tartják majd a hölgyet szoros felügyelet alatt, azért úgy határozott, hogy külön detektivekkel is figyeltetni fogja villáját.

Érintkezésbe is lépett egy bucarestij detektiv-ügynökséggel, de

kikötötte azt is, hogy a figyélést csak idősebb alkalmazottakkal végeztethetik.

Történt pedig, hogy véletlenül a figyelés második hetében igen sok dolog akadt a megfigyelőirodában, úgyhogy az, aki eddig a művésznőt ellenőrizte, máshol kapott megbízást. A villa elé pedig az iroda egyik fiatal és igen jó megjelenésű alkalmazottját küldték ki.

A művésznő, aki tudta, hogy gavallérja figyelteti, értesült a változásról és — nem tudni milyen elgondolások alapján — megbarátkozott az új detektivvel. Sőt...

És éppen ez volt a baj...

Ugyanis a nagyiparos időközben meggyógyult. A figyeltetést beszüntette.

Ezzel szemben a fiatal magádetektiv — most már magászorgalomból továbbra is gyakran mutatkozott a villa környékén.

Egyszer éppen akkor járt ott, amikor a nagyiparos — szokatlan időben, nem tudni előzetes figyelmeztetés után — megjelent a villában...

Eredmény: a művésznő február elsejére lakást keres.

A villa ugyanis nem áll az ő nevében. Sőt állítólag szeretne visszatérni a színpadra is, mert a nagyiparos sürgősen beszüntetett minden támogatást.

Utazói körökben szájról-szájra jár ez a tanulságos történet. Persze ma már tudja mindenki az országban, de különösen aki vevője a nagyiparosnak.

Fehér — fekete

Péter ezen a napon nagyon korán felkelt. Még négy óra sem volt. Szemeiből már elröppent az álom madara, nem akartak lecsukodni. És különben is: épenélég dolog vár rá. A disznó nyugtalan fészkelődik a fáskamrában. Mintha érezné a közeledő véget.

A disznó pár kilóval nehezebb, mint egy méter. Tegnap vette a hetipiacon. Egész évben erre spórolt, egész évben ezért küzdött összeszorított fogakkal és rakta, rakta félre a parákat és a dinárok. És ezek a félrerakogatott dinárok most ugyszólván a szemei előtt változtak át disznóvá. Igaz, nem valami nagy a szegény állat, de mégis valami. Nem kell üres kamrával nekivágni a télnek. Ha meleg szoba ritkán is akad, azért lesz mit enni: lesz hus, hurka, kolbász, szalonna, töpörtyű és zsir.

Mosolygó arccal ugrott ki a takaró alól. Gyorsan magárapakodta rossz ruháit és didergő kezeivel végigsimitott

lapos zsebein. Pénz nem maradt. Elvitte mind a disznó. Már borsot és paprikát sem vásárolhatott Részpénzért. Pénz helyett hust adta a fűszeresnek az áruért. Így állapotok meg. No, azért majdesak marad még nekik is. Kitelik az egymé-
teres disznóból.

X. ur hajnali négy órakor érkezett haza. Fontos üzleti tárgyaláson vett részt. De meg is éri. Új piacokat szerzett a gyár számára. A jövő hónapban már szállithatnak is. Százezrekben számolhatja a hasznot.

Nehézkes léptekkel indult föl az emeletre és elégedet-
ten simogatta állát.

A szobalányért csengetett.

— Egy pohár vizet!... De jó hideg legyen!

Aztán bebujt a puha paplan alá. Hamarosan erős szu-
szogása jelezte, hogy alszik.

Péter a kezeire lehelt. Hujj, hideg van. Ide-oda topo-
gott a fagyos földön.

A disznó sivalkodni kezdett a fáskamrában. Kellemes
bizsergés futott végig vérében a sivalkodás hallatára.

Fél hatkor megérkezett a sógor is a fiával. Na, most
azután kezdődhetik a munka. Nem kell ide hentes. Meg-
győzik őket maguk is.

Alig bírták a disznóval. Ficáinkolt, rángatódzott. Mene-
külni akart. Nem, de hogy szabadulsz el. Most ütött a vég-
órád... A sógor a füleit kapta el. Péter a farkát. A fiu itt
is, ott is segédkezett.

Végre kivonszolták. Mindhármukról csurgott a verejték.
Erős egy állat ez a bestia. És Péter, már kiáltott is.

— Anyjuk, gyorsan a kést... Gyorsan.

Az asszony futott a késsel.

Aztán szalmát hordtak a disznó fölé. Szép, hatalmas
kupot. Meggyújtották. A lángok belekaptak az arany-sárga
szálakba és fölfalták mind. Új adagot kellett adni. És hord-
ták, hordták. Hadd égjen, hadd lobogjon. A disznónak irtó-
zatos melege lehetett a lángtenger alatt. Ugy kipirult a bőre,
majd kicsattant.

*

X. ur nagyon furcsákat álmódott ezen a reggelen. Köz-
lekedési rendő volt. Frakkban, keményített ingmellel állt
két széles ucca kereszteződésénél. Kezében gumibot helyett
sétapálca. Emelgette fel-le, előre-hátra, jobbra-balra. Dik-
tálta az iramot, irányította az óriási forgalmat. Csak az
volt furcsa, hogy nem szekerek és nem autók gördültek tova
mellette, még csak nem is élesen csengető biciklisták.

URÁNIA

POKLÓK-POLKA

a szezon legszenzációsabb és legizgalmasabb filmje.

Lélegzetfojtó pillanatok... és az események pergő for-
gatagában meghuzódó gyengéd, önfeláldozó szerelem.

— Pótműsor: „Nemzetközi kabaré” és „Zenés számok”.

Nem... Az volt a furcsa, hogy ez a rengeteg tovarohanó jármű, tulajdonképen nem is jármű, hanem arany: pénz és arany. Kis és nagy darab aranyak törtettek felé csengve, bongva s ő egyre emelgette a kezét: ez jobbra, ez balra, ez előre...

Már széles patakokban ömlött arcáról a vereiték és hátán kényelmetlenül vizes volt az ing is. A karjaiban pedig mintha ezernyi apró tü zszibogott volna.

A forgalom pedig nem csökkent. Sőt: egyre nőtt. Egyre új és új furcsa jármű tolakodott előre a messzeségből, egyre több és egyre nagyobb arany-autó suhant el mellette.

Erezte, már nem bírja soká. Elveszi uralmát önmaga felett és elveszti uralmát ezek fölött a furcsa, csengő-bongó járművek fölött.

Aztán kivált a forgatagból egy hatalmas arany, hatalmasabb minden eddiginél és egyenesen felé tartott. Most fel kellene emelnie a kezét. Jelt kellene adnia, hogy állj! De nincs ereje. Tehetetlenül áll, csak áll és bamba szemekkel mered a felé száguldó hatalmas aranyra. Torkát fészíti a kikiálthatatlan szorongás. Mintha kővé vált volna és engedi, hogy eltiporja az a furcsa jármű az a hatalmas arany.

Megrázdódik. Mind több fény szökik felé. Érti végigkeringeni ereiben az ébredő életet. Csak álom volt az egész.

Dühösen csenget a szobalányért. S amikor megjelenik, morogva arccal mordul rá:

— Ezerszer mondtam már, hogy a spalettát egész csukjátok be. Még aludni sem képes az ember.

A szomszéd szobában az óra kilencet ütött.

— Na, még egy kis pálinkát, sógor!

— Az bizony nem árt...

A disznó már feltrancsirozva feküdt a nagy asztalon. A mosókonyhában bugyborékolva forrt az abalé.

Most kocsi állt meg valahol. Péter felfülett.

— Te, ez mintha ide gyűtt volna.

— Ugy hallom én is. Ugyan ki lehet?

Nem sokáig törhették a fejüket. Három idegen ur lépett be a kiskapun.

Péter a kezeügyébe eső rongyba törölgette a kezét.

— Mit parancsolnak az urak?

A legmagasabb, szikár ur felelt.

— Csak arra vagyunk kíváncsiak, kifizette-e a disznó után az illetéket.

— Ki-e?

Péternek elakadt a szava. Ugyan miből fizette volna ki, ha még paprikára és borsra sem jutott? A szikár ur pedig könyörtelenül folytatta:

— Mert ha nem, akkor visszük a disznót.

— A disznót? — rémüldözött Péter. — Az én disznómat?

— Ugyan kiét másét, ha maga nem fizette ki az illetéket?

— Már pedig az én disznóm itt marad.

— Az majd elvállik. — S a szikár ur intett a másik ketőnek. — Pakkoljunkmindent a kocsira.

Péter fölkapta az asztalról a nagy disznóölő kést. Rikácsolt a hangja.

— Mondtam, hogy az én disznóm itt marad!

A két ember a sonkáért nyult.

Péter ezt már nem nézhette tovább. Szívéből mind a fejébe szaladt a vér, a haja összeborzoltan csapkodta a szemét.

— Hagyjátok! — és már ugrott is. Egyenesen a magas, szikár urnak. Kezében megvillant a nagy disznóölő kés és lecsapott. A szikár ur félreugrott, de a karját így is elérte az ütés. Felhasadt a habátja ujja és kifröccsent alóla a vér. A másik kető segítségére sietett, hogy lefogják a dühöngő embert. De nem volt már szükség erőszakra. Péter a kibuggyanó vér láttára megszédült, leejtette a kést és keserű zokogás rázta meg a testét.

Hagyta, hogy vigyék a hust. Tán nem is látta. A kibugyogó könnyek szürke függőnyt vontak a szemei elé.

Azután rendőrt hívtak. És Péter engedelmesen követte a szürke uccákon át.

*

X. ur nem birt tovább aludni. Sokáig mosakodott a fürdőszobában. Azután jött a borbély, míg a hófehér habot kente szét az arcán, a tegnapi tanácskozások eshetőségeit latolgatta. Nem tudta megállni, hogy el ne mosolyogjék.

Azután a soffőrért csengedett.

— A bankba akarok menni.

A gépkocsi elindult. Futott, futott, loholó embereket hagyott maga mögött, egy-egy sarkán felbugott a duda: jobbra, balra, egyenesen.

*

Péter lehajtott fejjel bandukolt a rendőr előtt. Vége. Mindennek vége. Elvitték a disznót. Elvitték. Amiért egész éven át küzdött és rakta, rakosgatta félre a garasokat. Nem lesz sem meleg szoba, sem tömött kamra. Üres gyomorral, kilátástalanul kell nekivágni a télnek. Vége. Az már nem is sokat számít, hogy megszúrta azt az urat. Nem, az már csak ráadás a sok reáuzduló balszerencséből. Mind-egy. Ezen már nem lehet változtatni.

Egyik sarkon autó dudált. A rendőr leállt és leállította Pétert is.

Nagy sötétkék kocsi fordult eléjük.

Péter már nem gondolkozott. Szemei elhomályosultak, csak a nagy, sötétkék kocsit látta, és megindult felé.

A soffőr kétségbeesetten fékezett. Késő volt.

X. ur ijedt tekintettel rántotta föl a kocsi ajtaját, kiugrott s a drága bunda alól elővillogot vakító réhár ingmelle.

S ennek a furcsa féhérségnek mintegy kétségbeesítő kontrasztjaként a drága gépkocsi kerekei alól sötét, fekete roncs vgyorgott elő.

Kolozsy Tibor.

Az ujságolvasó

(Timisoara.) Az emlősök csoportjába tartozik. A lapok betűin keresztül szívja magába a táplálékát. Eledeléről a lapkiadók gondoskodnak, akik írókkal és ujságírókkal kotyvasztatják össze ételeiket. Tőlük függ, hogy a táplálék izes-e, vagy iztelen, sótan, fűszeres-e avagy paprikás. Az ujságolvasó elé ritkán kerül pecsenye, mert azzal rendszerint a lapkiadók táplálkoznak.

Az ujságolvasót a tapasztalat szerint a „tészta” félékkel etetik. Az ujságolvasó him rendszerint családban él. Táplálékát haza viszi, megosztja a nőténnyel és kölykeivel, amelyek mohón vetik magukat a zsákmányra. A him az otthonán kívül kávéházban is található, ahol rengeteg eleségre akad... A kávéházban az ujságolvasók izgatott falkában élnek. Néha a him a nőténnyel tanyászik, de a legtöbb esetben külön-külön keresnek maguknak alkalmas helyet táplálékuk elfogyasztására. A kávéházakban apolók vigyáznak reájuk, akiket „ujságos” üvöltéssel szólítanak magukhoz és akiktől elvárják, hogy ujjabb és ujjabb táplálékkal lássák el őket. Az ápolók ismerik legjobban az ujságolvasók természetét. Az ápolók életük elleni támadásokat úgy szerelik le, hogy az „ujságolvasó” elé egy-egy olvasni valót dobnak egy márványlapra. Az „ujságolvasó” táplálkozás közben erősen figyel a táplálékára, amelyre nemcsak élvezetének zavartalan-sága miatt ügyel, de vigyáz reá azért is, nehogy a falka közül bárki is elszedje előle a még nem izelt, de felhalmozott táplálékot. Az ujságolvasó falánk állat és táplálékával aránylag gyorsan végez. Ha az ápolók idejében ujjabb táplálékról nem gondoskodnak, elhagyják helyüket és a hodály-szerű helyiségben össze-vissza járkálnak, állattársaikat zavarják, és arra törekszenek, hogy ujjabb és ujjabb olvasnivalóra tegyenek szert. Ha ez sikerül, elfoglalják régi helyüket és mohón neki esnek a friss, nyomtatott tésztaeműnek.

Állatbarátok megfigyelése szerint az „ujságolvasó” legnagyobb része egyszerre sok táplálékot igyekszik felhalmozni, amelyekből valóságos hegyeket varázsolnak maguk elé. A megfigyelők tapasztalatai szerint az „ujságolvasók” között akad olyan is, aki táplálékát maga alá teszi és úgy és olyan sokáig ül rajta, mint a szárnyas állat, amely fiókait költi ki.

A him és a nőtény élete lényegesen eltér egymástól. Amíg az állatvilágban a himet leginkább az jellemzi, hogy a nőtény táplálékáról is gondoskodik, addig az „ujságolvasó” himek dührohamot kapnak, ha a nőtényeknél táplálékot látnak és ilyenkor arra törekszenek, hogy elszedjék előlük.

Az „**ujságolvasó**“ emlősök olykor inyenc falatokra áhítoznak és ilyenkor „**képeslapokért**“ üvöltenek. A képeslapokban hosszan méregetik a hozzájuk hasonló állatfajtaikat.

A nőstényekről megállapították, hogy mellső végtagjaikkal a képeslapokból kitépik a szépen öltözött nőket, akiket egy bőrtáskába rejtenek és azzal a céllal szállítanak otthonukba, hogy azt a himnek megmutassák és amelyet arra kérnek, hogy testüket ilyen ruhával boritassa be. Az ujságolvasó emlős ilyen képek láttán metamorfózison megy át, — **„marhává változik és teljesíti a nőstény kívánságait“**.

Helytelen megállapítás, hogy az állatvilágban a szarka volna a legnagyobb tolvaj, mert nagyobb tolvaj, mint az ujságolvasó nincs. Az eléje tett táplálékból szinte ösztönszerűen igyekszik valamit félre tenni. Mielőtt ezt a műveletet végrehajtja, óvatosan körülnéz, nem látja-e valaki, hogy tép vagy vág-e és csak azután kerül sor a rejtegetésre. Ennél a műveletnél azért van szükség óvatosságra, mert a szomszéd emlősök különben morgásba kezdenek, amiért egy-egy édes falattól megfosztották őket.

Az „**ujságolvasó**“ emlősök dicséretére kell megemlíteni, hogy sohasem laknak jól, ők rendületlenül és fáradhatatlanul fogyasztják a lapokat.

A lapkiadók azért alkalmaznak jó szerkesztőket és ujságírókat, hogy az „**ujságolvasó**“ emlősök táplálékát jól készítsék és ízletesen találják. — Olykor ünnepi falatokat igyekeznek készíteni az „**ujságolvasó**“ részére. Ez az étel, amit itt szerviroztunk, a szakácművészet remekének fog bizonyulni, amelyet az „**ujságolvasó**“ emlősök bizonyára jóízűen fognak elfogyasztani, mert ezt az ételt kizárólag az ő részükre kreálta.

BÉLYEGGYÜJTÉS

Blokkösszeomlás vagy árstabilizáció ?

A filatélia egyik legérdekesebb és változatlanul legnépszerűbb problémája még mindig a blokkgyűjtés. Az érdeklődés a néhány hónappal ezelőtt divatbajött különleges alakú és kivitelű ujdonságokkal szemben az utóbbi időben talán még fokozódott is és ennek oka elsősorban az a nagy árzuhanás, amely a blokk-központokban bekövetkezett.

A blokkkláz első heteiben az üzerek óriási összegeket mozgosítottak, vagyonokat kerestek és minden fellelhető mennyiséget összevásároltak. Az üzerek azonban nem számoltak azzal a körülménnyel, hogy a blokk nemcsak a gyűjtők körében, hanem a postaigazgatóságoknál is teljes sikert aratott és így szinte naponta jelentek meg az újabb és újabb blokkok, amelyeknek az összevásárlására az üzereknek már nem volt elegendő tőkájük.

A kereskedők és üzerek legnagyobb része tele volt áruval, viszont nem volt pénze és így kénytelenek voltak a

már meglevő blokkokat gyors tempóban eladni, hogy az így szerzett tőkével megvehessék az újabb blokkokat. Természetes, hogy gyors tempóban eladni csak leszállított áron lehet és így az üzerek kénytelenek voltak áraikat jelentékenyen mérsékelni. Az árleszállítás nem folyt le egysegesen, hanem ötletszerűen és egyénileg. A 2—3 hónappal ezelőtt megjelent szaklapok tele voltak blokkhirdetésekkel, azonban a legritkább eset volt az, hogy valamelyik blokknak az egyes kereskedőknél ugyanaz az ára.

Ez a nagy bizonytalanság és árhullámozás nagy visszahatást okozott a blokkgyűjtők körében és

igen sok gyűjtő afeletti elkéseregésében, hogy a blokkokon nehéz ezeket veszett, abbahagyta ezt a gyűjtési ágat.

Akkoriban a szaksajtó a blokkgyűjtés végét jósolta és még a legoptimisztikusabb gondolkodású filatelisták sem bíztak abban, hogy a „blokkomania“ maradandó lesz. Ez volt a helyzet mindaddig, amíg csak nem derült ki, hogy a spekuláció kezd lassan elfordulni a blokkoktól. Ez az elfordulás egyelőre ugyan még alig érezhető, de az kétségtelen, hogy a nagyüzerek, akik Európa fővárosai között állandóan uton vannak, most már nem olyan elragadtatással nyilatkoznak a blokkokról, mint eddig. A blokk határozottan kezd komoly bélyeggé átalakulni, legalább is ami az árát illeti, mert hiszen egyébként a filatelisták egy része nem nagy elragadtatással viseltetik iránta.

A nemzetközi piacokon a blokkok nagyrésze 20—25 százalékot veszített eddigi értékéből és nincs messze az idő, amikor az árak véglegesen stabilizálódnak. Ez a stabilizáció újabb

„ártolyamvesztéséget“

jelent majd az üzereknek, a filatelistákat azonban végleg a blokkgyűjtők táborába vezeti. A jelenlegi kedvező előjelekből ítélve, a blokkok összemorzsolódása még nem fejeződött be és ez azt jelent., hogy a kereskedők rövidesen már csak tisztességes polgári haszonnal árusítják a blokkujdonságokat.

Ha ez bekövetkezik, akkor az üzerek kénytelenek lesznek újabb vadászterületek felé nézni, átengedve a teret a komoly kereskedőtársadalomnak és azoknak a filatelistáknak, akik a gyűjtésben még mindig csak szórakozást és szenvedélyt, nem pedig üzleti hasznot látnak.

Ön is fizessen elő a legjobb, legolcsóbb és legnívósabb magyar bélyegszaklapra. A LÉGRÁDI Dezső szerkesztésében megjelenő

BÉLYEGGYŪJTŐK LAPJA

Önt mindenről tájékoztatja. Kedvezményes előfizetési ár 180 lei, amely használatlan bélyegben is beküldhető a lap kiadóhivatalának címére: Budapest, VIII., Pál-uca 6—8, I. 21. Mutatványszámot 16 lei használatlan bélyeg ellenében küldünk.

Halálbüntetés a Németországban a bélyegüzemekre.

A napilapok jelentéseiből tudjuk, hogy az utóbbi időben különféle korlátozásokat léptettek életbe, amelyek elsősorban a gyűjtőtársadalmat sújtják. Így néhány évvel ezelőtt egyes országok vámeljárással alá helyezték a bélyegcserét. Oroszország teljesen monopolizálta a póstabélyeget, máshol pedig azt a szempontot véve alapul, mint most Romániában, hogy a bélyeg készpénz, a valutáris korlátozásokba a filatéliát is belevezték. Legutóbb Németországban jelent meg egy ilyen korlátozó, az eddiginél is szigorubb rendelet, amely a lapok jelentései szerint nemcsak a kereskedőkre, tehát vétel és eladás esetére, hanem a cserére is vonatkozik.

A rendelet súlyos megtorlásokat helyez kilátásba a rendelet ellen vétőknek, amely végső esetben halálbüntetés is lehet.

Ennél a pontnál meg kell állni, mert hiszen a halál az igazságszolgáltatás olyan büntetése, amely eddig csak a legelvetemültebb bűnözőknek járt ki. Nem ismerjük a rendelet pontos részleteit, de az bizonyos, hogy a filatélia fejlődése szempontjából igen súlyos következményekkel járhat. A gyűjtés még nem is olyan régen szenvedély és ártatlan szórakozás volt csak, de ujabban kezd üzérkedéssé fajulni.

Amint tudjuk, ma már nemcsak a kereskedők nagy része, hanem számtalan gyűjtő is áttért a bélyeggel való kereskedésre és ennek a következménye az is, hogy néhány országban rengeteg titkos üzér működik.

Ezek többnyire meg nem engedett uton, bélyegek segítségével bonyolítanak le valutáris üzleteket és miután az államhatalom tudomására jutottak, ilyen esetek sorra jelennek meg a vételt-eladást és cserét tiltó vagy korlátozó rendeletek, amelyeknek kizárólag az a céljuk, hogy a titkos üzereket megrendszabályozzák. Természetes, hogy kivételeket tenni nem lehet és így ezek a szabályrendeletek azt a gyűjtőt is sújtják, akinek sem eddig nem volt, sem pedig ezután nem lesz semmi köze sem az üzérkedéshez.

A Németországban most megjelent rendelet, tehát, amennyiben az csak az üzérek ellen irányulna, általános helyesléssel kellene fogadni, de mert a helyzet az, hogy az amatőr gyűjtők helyzetét alapjaiban rendíti meg,

érthető a filatelista társadalom aggodalma,

melyet csak súlyosbit az a körülmény, hogy a rendelet vétoit végső esetben halálbüntetés is sújthatja. Az európai államok közül ma Németországban van leginkább elterjedve

a filatélia és éppen ezért üdvös lenne, ha a jövőben bélyeggyűjtőket érdeklő és a filatéliára vonatkozó rendelkezéseket minden országban csakis a szakértők meghallgatása után eszközölnének, mert az eddigi vámtörvények, valuta és cserekorlátozásokat a filatélia, létezőkeit veszélyeztetik.

**Pyjamák, ágyneműek, női és férfi fehérneműek leg-
szebb kivitelben, legolcsóbban**

K O Z S I N E K N É
fehérnemű varrodájában készülnek. **ARAD, Strada
Brancovici No. 1.**

Hol fordittassa okmányait?

M i t r a I. Sándor-nát!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos
FORDITÓ, fordításokat eszközöl felelősség mellett a
következő nyelvekből: román, magyar, német, francia,
angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland,
szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Informá-
ciós iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota.
Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére
jutányos diazálás mellett. **Szegényeknek, munkanélküliek-
nek kedvezményt nyújt.**

HIVATAL: d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig.

Bélyeggyűjteményt,

tömegbélyeget veszek. Ajánlatokat továbbit

az **ORSZÁG-VILÁG** kiadóhivatala.

Diplomáciai afférok, határvi- llongások, háborúk, lázadások a postabélyegek miatt

Dél-Amerikában röviddel ezelőtt komoly diplomáciai
konfliktus rázta meg a közhangulatot. Hajszálon mulott
csak, hogy nem tört ki a háború — egy bélyeg miatt. Nica-
ragua ugyanis új légipóta bélyegsorozatot hozott forgalom-

ba, amelyen feltűnő módon szerepelt a szomszédos Honduras állammal szemben vitás terület is. Honduras rögtön a legélesebb formában tiltakozott a dolog ellen és az események odáig vezettek, hogy a két kormány jegyzéket intézett egymáshoz, amely hangnemben nem sokban különbözött a manapság Európában és Ázsiában szokásban lévő jegyzékektől és éppen olyan kevés eredményt is hozott. Nicaragua kereskedelemügyi minisztere kijelentette, hogy az új bélyegek visszavonására gondolni sem lehet, mert azok sokba kerültek. Az incidens most simult el, az Egyesült Államok kormánya mindkét államnak dermarsot nyújtott át. Nicaragua kötelezte magát, hogy a hondurasi postaforgalomban nem használja az új bélyegeket. Ezzel helyreállt a béke Középamerikában.

Néhány évvel ezelőtt két amerikai állam, Paraguay és Bolivia kaptak össze a bélyegek miatt. Ez volt a híres Gran-Chaco konfliktus, amely pontosan úgy kezdődött, mint a Nicaragua-hondurasi eset. 1927-ben Paraguay olyan bélyegeket nyomtatott, amelyen a „Chaco boreal” terület, mint Paraguay állam integráns része szerepelt. Ez a tény Bolíviában a felháborodás viharát idézte elő. A bolíviai posta ezt egy új sorozat kibocsájtásával viszonzta, amelyen csak a vitatott terület szerepelt, mégpedig „Chaco Boliviano” felírással. Az összeütközés ezzel nem ért véget. Diplomáciai, majd háborús bonyodalmak következtek a két délamerikai állam között és ezek csak 1935-ben értek véget Paraguay győzelmével.

Békésebb, de világpolitikai szempontból súlyosabb jelentősége volt egy bélyegnek a Panama-csatorna építése alkalmával. Az építési tervek egyrésze ugyanis amellelt foglalt állást, hogy a csatornát, amely az Atlanti óceánt a Csendes óceánnal fogja összekötni, Panama állam területén kell áttörni. A másik terv szerint viszont Nicaraguában látszott előnyösebbnek az építési munkálatok megkezdése. Az amerikai szenátus, amelytől a végleges döntést várták, a nicaraguaa terv mellett volt. A Panama-terv barátai azzal érveltek, hogy a még működő nicaraguai vulkánok működése lehetetlenné tenné a csatorna biztonságos használatát. A nicaraguai párt hívei ezt az állítást közönséges hazugságnak bélyegezték, mert szerintük a vulkánok már régen teljesen kialudtak. A vitát nem tudták eldönteni.

Egy napon a csatornaépítő bizottság francia képviselője, Bunau-Varilla mérnök felfedezett egy nicaraguai bélyeget, amelyen a Momotombo vulkán képe szerepelt. A képen tisztán ki lehetett venni a hegy alján egy vulkáni kitörés következtében szétrombolt falu romjait. A mérnök minden amerikai szenátornak küldött egy levelet, mégpedig ezzel a rom-bélyeggel ékesítve. Az eredmény az lett, hogy a nica-

**EGESZEN
RÖVIDEN:**

82

Ország-Világ

(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjesze!

Gondoljon az Állami Sors-
játék február 15-iki húzására!

Nyeremények :

6,000.000

2,000.000

BCU Cluj / Central University Library Cluj
1,000.000

stb. évtékben mind Ötce vácnak!

Vásárolyon egy sorsjegyet
és résztvesz a szerencse
nagy parádéján

Húzás február 15-én